

Eva Crane Trust

ECTD_032

- TITLE:** Včelárstvo v Anglicku a Československu
[Beekeeping in England compared with Czechoslovakia]
- SOURCE:** *Včelař* 35 (6): 125
- DATE:** 1961

Včeláreštvá

V ANGLICKU A V ČESKOSLOVENSKU

Dr. EVA CRANE, RIADITEĽKA „BEE RESEARCH ASSOCIATION“, LONDÝN

Dostalo sa mi výsady, že som z prvej ruky mohla poznáť včelárstvo takmer vo všetkých krajinách západnej Európy. Už niekoľko rokov som si želala poznat včelárstvo v niektorých socialistických krajinách. Toto mi bolo umožnené minulého roku láskavostou Československej včelárskej organizácie. Zaujímala som sa hlavne o české včelárstvo, na ktoré som bola upozornená príspievkom dr. Svobodu, uverejneným v časopise „Bee World“. Tento článok mi ukázal, že včelárska organizácia v Československu musí byť medzi prvými vo svete a moja návštěva mi tento dojem potvrdila.

V Anglicku nie je včelárstvo tak organizované a je aj menej podporované vládou. Je však aj pravdu, že anglickí včelári sú sebavedomejší a vykazujú viac individuálnej iniciatívy. Čo je tomu na príčine a aký to má výsledok, nie je ľahké povedať.

V oboch krajinách je väčšina tzv. malovčelárov, pomerne malý počet je včelárov z povolania. V Anglicku sú včelári priemerne s 4–5 včelstvami, v Československu je priemer na 1 chovateľa 7–8 včelstiev. V obidvoch krajinách sa chová viac včiel na okoli veľkých miest, s väčším počtom obyvateľov, menej včelstiev je v menej obývaných krajoch. Naproti tomu včelári z povolania v Anglicku chovajú viac včelstiev, normálne na jedného chovateľa sa počíta 200–500 včelstiev. V lete je včelár zamestnaný ošetrovaním včelstiev, v zime plní med do pohárov a stará sa o odpredaj. V Anglicku nie je výkup medu organizovaný tak ako som to videla v Gaante a v Prievidzi. V Anglicku je tiež určitý počet včelárov, ktorí popri zamestnaní chovajú až do 50 včelstiev.

Včelárska výstroj v Anglicku je všeobecne jednoduchšia ako v Československu a práce okolo včiel zaberajú menej času. Okrem zastaraných úlov „W. B. C.“ (2-stenné) sú takmer všetky úle jednostenné, zhotovené z červeného cedra, ktorý odoláva poškodeniu a nepotrebuje náter. Všetky úle sú rozmiešťajú voľne, takže nie je potrebné stavať a udržiavať včeliné. Pri voľnom rozostenení úlov slúži včelám k dostatočnej orientácii okolitá vegetácia, takže nie je potrebné naťať letáče. Oddeľené úle znižujú možnosť prenášania nákazy. Kŕmidlá sa používajú v Anglicku väčšie, na obsah 5–10 litrov, aby sa zjednodušila práca so zakrmovaním. Tieto jednoduché úle sú taktiež lepšie prispôsobené na kočovanie.

V Anglicku včelári vedú menej záznamov ako v Československu, ktorý som videla najmä v socialistickom sektore. Nepovažujem tu za stratu času viesť osobitný záznam o každom včelstve. V Anglicku sa vedú záznamy len o včelstvach chovných.

Ak porovnáme včelárske organizácie, tak československí včelári určite vedú. V Anglicku nie sú stále včelárske strediská, kde sa školia včelári, spravované včelárskou organizáciou tak, ako tomu je napríklad v Královej pri Senci. V Anglicku je len vo včelárskej výskumnej spoločnosti (Bee Research Association), ktorá je medzinárodnou organizáciou, taká knižnica, ktorá by zniesla prírovanie s knižnicou ČSV v Prahe, alebo časopis tej

úrovne ako je „Včelár“ alebo „Včeláreštvá“. Taký úzký denný styk a spolupráca ministerstva polnohospodárstva a záujmovej organizácie včelárov ako je v Československu, je v Anglicku neznámy.

Včelársky rok sa v obidvoch krajinách od seba veľa nelíši. Zima v Anglicku je miernejšia, avšak vlnkejšia. Na jar najprv rozkvítá víba, potom ovocné stromy, znáška júnová a nasleduje obdobie rojov. Potom nasleduje veľká letná znáška, ktorá má najväčší prameň v bielej dateline, repke, malinách, ostružine a vrese, ktorý je poslednou znáškou v roku. Druhy znášky sú rozličné, podľa krajových zvláštností, tak ako je tomu v každej krajine. O medovicu sú včelári v Anglicku ochudobnení. Medovicu by mohli poskytnúť iba konifery, ktoré rastú iba vo vyšších chladných polohách, kde nie sú podmienky pre rozšírenie vošiek.

Hoci Anglicko má prímorské podnebie s vysokým počtom zrážok a chladným letným obdobím (50–150 cm a 13–18° v porovnaní s 50–100 cm a 18–23°), je predsa priemerný výťažok na 1 včelstvo v celej krajine vyšší ako v Československu. V Anglicku činí tento priemer 15 kg na 1 včelstvo, v Československu iba 5 kg.

Pred niekoľkými rokmi som skúmala, prečo sú alebo nie sú včelári organizovaní. Ukázalo sa, že je značná súvislosť medzi dopravnými prostriedkami a možnosťou zúčastniť sa včelárskych podujatí. Tak napríklad vo veľkých mestách je organizovanosť 98 percent, na okolí miest 54 percent a na vidieckych okresoch, kde je doprava obťažnejšia, klesá organizovanosť včelárov na 39 percent. Iným dôležitým faktorom pre túto okolnosť je medobranie. V dobrých úrodných krajoch, kde je priemerná úroda medu bez toho, aby sa včelár musel včelstvám veľmi venovať a vzdelávať, je aj nízka organizovanosť. V krajoch chudobných na zdroje pre včely, kde môžu sa uplatniť len skutočne dobrí včelári a dosiahnuť primerané výsledky, tam je počet členstva vyšší. Aj u nás platí pravidlo, že iba ti, ktorí sa zúčastňujú včelárskych podujatí a vo svojom odbore sa vzdelávajú, môžu byť dobrými včelármami.

V určitých európskych krajinách vystupujú spolu 3 charakteristické črtky a to:

1. Pomerne nízka znáška pre včely.
2. Silná organizovanosť v záujmovej organizácii.
3. Používanie včelinov namiesto voľných včelníc.

Tieto 3 faktory vystupujú v Československu, Nemecku, Rakúsku a Švajčiarsku. Je tu nejaká spojitosť? Neodpovedá zvyk chovať včelstvá zhromaždené nad sebou a pod jednou strechou želaniu včelárov zoskupovať sa v organizácii? Sú tieto včelstvá zhromažďované preto, že znáška pre každý úl je chudobná, alebo je nízka preto, že včelstvá sú tak v tesnej blízkosti pri sebe? Na tieto otázky ľahko odpovedať. Avšak môžem povedať, že československé včeliny s úlami tesne vedľa seba a anglické úle voľne, oddelené stojace, sú v istom zmysle symbolom.

(Z anglického originálu preložila M. Hejmánková.)

Zpráva zo sjazdu ČSV

V dňoch 13.–14. mája 1961 konal sa v Prahe II. Celostátny sjazd Československého svazu včelárov.

Na sjazde zvolili delegáti nový Ústredný výbor ČSV a na prvom zasadnutí ÚV-CSV boli jednotlivým členom zverené tieto funkcie.

Meno:

Krejčí František
Daniš Ján
Lisý Eduard

Funkcia:

Predsedca
I. Podpredsedca
II. Podpredsedca

Kodoň Stanislav

Lénard Andrej

Kandera Anton

Mitrič František

dr. Rubina Jozef

Tolar Stanislav

Suchánek Jaroslav

Vančura Václav

Đalší členovia:

Grman Viliam, Joska Jozef, Kadaňková Alžbeta, Kalivoda Jozef, Luptovská Klotilda, Milčinská Jaroslava, Milla Ján, doc. dr. Svoboda Jaroslav, Svobo-

Tajomník

Člen

da Jozef, prof. dr. Tomášik Bohuslav, Trčka Jozef, Moureček Autonín, Weinerek Alois, Varga Ján, Kret Bohuslav, Dvořák Karol.

Náhradní členovia výboru:

Stupka Ján, Koptyš Štefan, Kubačka Eugen, Ryzý František, Šmíd Václav, Weisser František, Švaro Ladislav.

Ústredná revizná komisia:

Jirák František, Karlíček František, Palkoska František, Raušer Jozef, Slezák Vladimír.

Včelař (6):125
(1962)

BEEKEEPING IN ENGLAND COMPARED WITH CZECHOSLOVAKIA

by Dr Eva Crane

Director, Bee Research Association

W.F.21
also in Včelařstvo

I have had the privilege of seeing at first hand something of the beekeeping in almost all countries of western Europe, and for several years I had wanted to see beekeeping in one of the socialist countries. This was made possible last summer by the kindness of the beekeeping organisations in Czechoslovakia. I had wanted especially to learn more about Czech beekeeping, ever since reading the excellent article which Dr Svoboda wrote about it for the Bee World, the international bee journal published by the Bee Research Association. This article showed me that the beekeeping organization in Czechoslovakia must be among the best in the world. My visit there ^{has} certainly confirmed this view.

In England, beekeeping is not so strongly organized, and is less protected by the Government. It is also true that the beekeepers tend to be more self-reliant, and to show more individual initiative. But which of these is the cause, and which the effect, it is not easy to say.

In both countries, the majority of beekeepers are 'small' men, comparatively few working full time at beekeeping. (In England the average holding is 4-5 colonies, compared with the Czech figure of 7-8.) Consequently in both countries more bees are kept round the towns, where many people live, than in the more sparsely populated country districts. However, the comparatively few full-time 'commercial' beekeepers (i.e. those who depend on beekeeping for a living) handle more bees in England. The normal holding for one man, working alone but not having another job, is 200-250 colonies; in the summer he is fully occupied with beekeeping, and in the winter he bottles and sells his honey - for there are no honey co-operatives in England like the excellent plants I saw in Galanta and Predboj. There are also a number of semi-commercial beekeepers here who work full time at some other job (say a 40-hour week), and spend almost all their spare time on beekeeping; they commonly manage up to 50 colonies each.

Beekeeping equipment is in general simpler here than in Czechoslovakia, and beekeeping operations therefore less time-consuming. Apart from the old fashioned double-walled 'W.B.C.' hive, almost all hives are single-walled, of red-cedar wood which is resistant to decay, and this eliminates the work

of painting. All hives are free-standing in the apiary, so there are no bee houses to make and keep in repair. Since the hives are well separated, surrounding vegetation provides the bees with sufficient landmarks to identify their own hive, and it is unnecessary to paint designs on the hive fronts for this purpose. The separation of the hives also reduces the spread of disease from one colony to another in the same apiary. Feeders are large, holding 5-10 litres, to minimise the work in filling them. The component parts of our simple hives are easily fastened together for transport, which makes for easy and efficient migratory beekeeping.

in Czechoslovakia,

Far fewer records are kept here than/at any rate in the apiaries of the socialist sector which I saw. It is not regarded here as an economical use of time to keep detailed records for each colony in an apiary: in pedigree breeding work, yes, but not in ordinary apiaries run for honey production. And if we want meteorological data, for instance, we get them from the local meteorological station. It may be that these records are a necessary feature of the present phase of development of Czech agriculture, but they must reduce production - and not only in beekeeping. In poultry keeping, the same staff can manage more than twice as many hens here as in a Czechoslovak collective farm where detailed records are kept.

But when it comes to organization, the Czech beekeepers are in the lead every time. Nowhere in England is there any permanent beekeeping school run by the Beekeepers' Association, let alone one as large and well equipped as that at Králová p. Sence. And in England only the headquarters of the Bee Research Association, which is an international organization, has a library comparable with that of Jednota Včelařů in Praha, or a journal of the standard of Včelař or Včelařství. Close and detailed day-to-day co-operation between the Ministry of Agriculture and the Beekeepers' Association such as exists in Czechoslovakia is also something unknown in England.

The beekeeper's year does not differ very much in our two countries. The winters here are milder - but damper. In spring comes first the willow, then the fruit blossom, which is followed by the 'June gap', and swarming time. Then comes the summer flow, white clover being the predominant honey plant, with lime, and rape and other brassicas, and raspberry and blackberry. Finally there is the heather harvest from ling [Calluna]. Of course the bee forage varies in different districts, as it does in every country. One

flow we do not have here: the honeydew flow from conifers. The conifer plantations are in the higher, cooler parts of the country, and the temperature is insufficient to support the aphids which produce the honeydew.

Although England has an oceanic climate, with ^{a annual} high rainfall and cool summers (50-150 cm. and say 13-18° compared with 50-100 cm. and say 18-23°), the average honey yield per colony for the whole country is higher than in Czechoslovakia, around 15 kg. compared with 5 kg.

A few years ago I carried out a survey of beekeepers' associations in England, in order to try to discover why they were, or were not, strongly supported. One important factor proved to be ease of communication - whether it was possible for members to attend meetings. In the large cities 98% of the beekeepers were members of ^{their} association, in and around the towns 54%, and in the country districts where transport is more difficult, only 39%. The other important general factor was the honey harvest. In good honey districts, where a beekeeper could get an adequate honey yield without being very skilled at managing bees and without learning much about them, a comparatively small percentage of the beekeepers joined the association. But in poor honey districts, where only those who were good beekeepers would get an adequate return, membership soared, only those who attended the association meetings and learned about beekeeping could be beekeepers at all.

It is a curious fact that in certain countries of Europe three characteristics appear together: a relatively low honey yield, a strongly organized beekeepers' association, and the use of bee houses instead of separate free-standing hives. Czechoslovakia, Germany, Austria and Switzerland exemplify this. Is there some connection? Is the custom of keeping colonies of bees grouped together under one roof related to the desire of the beekeepers themselves to group together? Are so many hives kept so close together because the honey yield from each hive is poor, or is the honey yield low because of the close proximity of so many hives? I do not pretend to know the answer. But it is tempting to think of the Czech bee house with so many hives standing side by side, and the isolated free-standing English hives, as in some way symbolic.